

Forfatter: Drachmann, Holger

Titel: Forskrevet

Citation: Drachmann, Holger: "Forskrevet", i Drachmann, Holger: *Forskrevet*, udg. af Lars Peter Rømhild , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 2000, s. 653. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-drachmann14valshoot-idm140708758604848.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Forskrevet

Der er et stort spring herfra til den anden art af scenisk optræden, der har plads i romanhandlingen. Det er *tribunen* med sangerinderne - vi vil snarest kalde det for cabaretkunstens sted. I romanen hedder det »Elysium«, og det er her, Edith er ansat og synger. Det er velkendt, at Drachmann byggede skildringen over etablerementet Kehlet (senere Lorry), Allégade 9 på Frederiksberg, og at romanens heltinde er en idolisering af hans illegitimt elskede, sangerinden Amanda Nilsson; også andre i miljøet i romanen - som citherspilleren Achlaitner - har haft identificerbare modeller, jf. ovenfor s. 645f.

Det ville være nemmest at sige, at cabaret'en er det positive modbillede til Det Kgl. Teater i romanen. Det er heller ikke ganske galt, men det er dog en sandhed med modifikation. Billedet af Elysium, både af Ediths kolleger og af publikummet af studenter, officerer og borgerfolk, er ikke pletfrit. Og andre cabaret'er i romanen står i et tvivlsomt, frivolt-erotisk lys; det er Annettes og ikke Ediths steder: dels den parisiske cafe-chantant, der besøges 654 på Gerhards bryllupsrejse (1.II.6), dels kanondamernes amatørscene, hvor Annette optræder for bl.a. Gerhard (i 2.II.8). Og dog er et cabaret-teater *for folket* Gerhards drøm. Dens realisering er antydnet i romanens sidste kapitel, men om denne tribune har succes, oplyses ikke. I virkeligheden var Drachmann i tiden omkring romanens fremkomst optændt af tanken om at skaffe støtte til en sådan scene.¹² Forsøg på at skabe en kvalificeret litterær cabaret gjordes flere gange i 1890'erne, med Drachmannsk inspiration på »National« i København ved nytår 1892 og ved samme tid af Herman Bang i Kristiania, men uden succes.

I romanen vises noget om, hvad Drachmann har følt som grundlaget under en tribunekunst, en sang- og folkescene efter hans drøm. Det er musikudøvelse og sange om kærlighed, sange i private lag - noget, som spillede en ganske stor rolle dengang, dvs. før fonografens, grammofonens og radioens tid. Her er først episoden, hvor Achlaitner med sin citherspiller og akkompagnerer Edith og Gerhard på Linds restauration (1.III.14); det er tyskøstrigsk tradition. Siden (2.I.3-4) er der »Invalidehotellet« med Bellman og en enkelt fransk vise (Bellmans musik var også delvis af fransk oprindelse). Man kan godt sige, at det er en noget ramponeret besætning, der her lægger sig i selen, men der er ikke tvivl om, at Drachmann har taget den store humoristiske, erotiske og dionysiske svenske sangskrivners værk ganske seriøst som ægte folkelig brugskunst; digteren idealiserer jo ikke disse fortabte spillemænd, men det, de har mellem hænderne, er Drachmanns ideal af formet livskunst, versekunst og musik. (Se også om Bellman i afsnittet »Islæt« nedenfor).

Det er interessant, at det folkelige eller formentlig folkelige her går forud for det nationale. Omvendt prioriteres der til gengæld i slut-tableau'et med krigen og Ulf/Gerhards sang, fremført af Edith og Gerhard. Det skal vel fremstå som en forening af det store teaters patetiske syngestykke og cabaret'ens hjertesang, og som en virkelighedsforestilling. Det er en umulig drøm. Det var digterens teatertanker vel også. Og dog kunne Drachmann på en større scene og i fællessangens repertoire have held til at nå folkeligt repertoire: takket være den rette komponist og instruktør-bearbejder 655 har *Der var en Gang* - som bekendt faet en umådelig og langvarig genklang i landet.